

Téma 7 – Přehledové studie

- Přehledové studie
  - Znalostní báze / znalostní grafy
1. **Co je to obsahová analýza (OA)?**
  2. **Ontologie OA**
Co je to obsah?
Kde je obsah?
  3. **Gnozeologie OA**
Jak zjistit obsah?
Jak vyjádřit obsah?
  4. **Jak chápat/modelovat obsah?**
  5. **K čemu je obsahová analýza?**

ÚISK – OBA T07

1

1

Přehledová studie

Též:

přehled, přehledová literatura, informační studie, analytická studie, srovnávací studie, studijně rozborová zpráva, situační zpráva, komentovaná bibliografie, metastudie, metaanalýza, systematický přehled, shrnutí současného stavu poznání (*state-of-the-art report*), *literature review/survey*, *review article*

Důkladně analyzované, syntetizované, interpretované a prezentované **odborné informace na určité téma** s vysokou mírou uplatnění tvořivosti autora, obsahující závěry anebo návrhy řešení.

ÚISK – OBA T07

2

2

Přehledová studie odpovídá na otázky:

- CO to je?
  - K ČEMU** to je?
  - JAK** se to dělá / řeší?
  - Z ČEHO** se to skládá?
  - KOLIK** toho je?
  - KDE** a **KDY** to je/bylo/bude?
  - KDO** to dělá? **KDO** to používá?
- 5W1H**

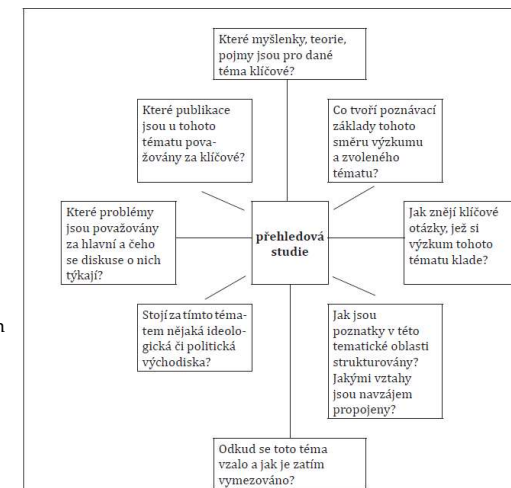
ÚISK – OBA T07

3

3

Zdroj:

MAREŠ, Jiří.
Přehledové studie: jejich typologie, funkce a způsob vytváření. In: *Pedagogická orientace*. 2013, 23(4), 427-454.

Nakolik dosavadní přístupy k tomuto tématu rozšiřují naše poznání a porozumění?

Obrázek 2. Otázky, na něž může přehledová studie přinést odpovědi. Převzato z Hart (2005, s. 14).

4

Účel přehledové studie

- soustředit původně rozptýlené informace do jednoho zdroje (*úspora času*)
- zhustit a sumarizovat existující informace (*úspora času*)
- interpretovat existující informace (*přidaná hodnota*)
- zabránit duplicitní práci a zkoumání prozkoumaného (*úspora peněz*)

ÚISK – OBA T07

5

5

Přehledová studie jako součást výzkumu – „desk research“, literární průzkum, heuristika zdrojů

ÚISK – OBA T07

6

6

Přehledová studie NENÍ

- kopie textu původních dokumentů
- extrakt (výtah, digest) z textu původních dokumentů
- plagiát

ÚISK – OBA T07

7

7

Metody používané při zpracování přehledové studie

- kompilace
- konspekt
- parafráze
- interpretace
- srovnávání
- citace / odkaz

ÚISK – OBA T07

8

8

Kompilace

z lat. – loupež, vykrádání

Odborný text, který vznikl sestavením **poznatků** z jiných děl.

kompilát ≠ plagiát:

nepřebírá celé hotové pasáže bez citování původního zdroje ani nepředstírá svou původnost

Konspekt (výpisky)

- **záznam** podstatných poznatků, definic, hlavních myšlenek, souvislostí, citátů, vysvětlujících příkladů, faktů
- s výjimkou citátů se nejedná o doslovné opisování jednotlivých částí textu, ale o formulaci **vlastními slovy (parafrázi)**

Parafráze

z řec. – upřesnění

- volné zpracování cizí předlohy, volná reprodukce
- upřesňující, objasňující popis
- vyjádření stejného děje, myšlenky nebo motivu jiným způsobem

Interpretace

z lat. – výklad, vysvětlení

Výklad smyslu určité skutečnosti (včetně textu).

Cílem je **porozumění** podstatě, příčinám, způsobům existence interpretovaného jevu.

Srovnávání

- **kvalitativní** – potřebujeme kritéria
- **kvantitativní** – potřebujeme metriky
- **analogie** – vychází ze srovnání (známé – neznámé, staré – nové)

ÚISK – OBA T07

13

13

Historický exkurz č. 1 – dokumentace

Paul Otlet (1868–1944)

1934 *Traité de documentation*

Univerzální kniha, Univerzální encyklopedie, Světové město

Suzanne Brietová (1894–1989)

1951 *Qu'est ce que la documentation*

Sekundární / odvozené dokumenty

ÚISK – OBA T07

14

14

Palais mondial – Mundaneum

informační centrum (*clearinghouse*):

placené rešeršní služby

kartotéka – organizace metadat: 16.000.000 záznamů

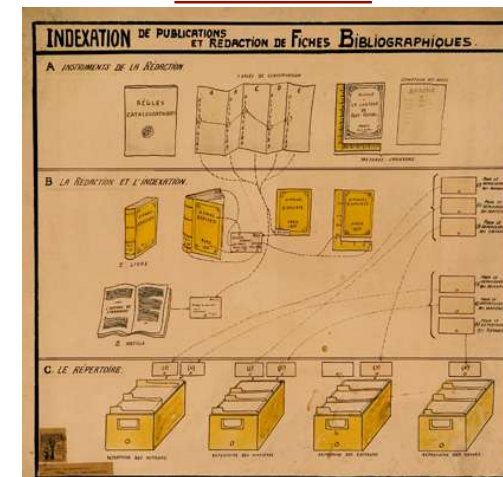
Google +
[Mundaneum](#)

ÚISK – OBA T07

15

15

Workflow

16

16

Dokument a dokumentace podle Paula Otleta

Dokument

- nástroj/pomůcka lidského myšlení
- reprezentace (pravdivé) skutečnosti
- nástroj vzdělávání

Dokumentace

- **ověřování a validace** poznatků obsažených v dokumentu (= rozšířená obsahová analýza – analogie k vrstvě „Trust“ sémantického webu)
- **analyticko-syntetický proces**
analýza: dokument => fakta („monografie“)
syntéza: dokument => univerzální kniha („polygrafie“)

ÚISK – OBA T07

17

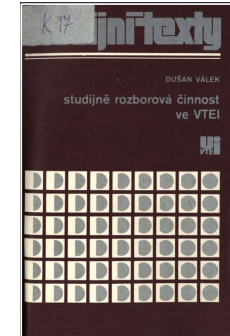
17

Historický exkurz č. 2 – VTEI

Československá soustava vědeckých, technických a ekonomických informací

1981

VÁLEK, Dušan. *Studijně rozborová činnost ve VTEI*. Praha: UVTEI, Institut pro mimoškolní vzdělávání, 1981. 119 s. Studijní texty; sv. 8. urn:nbn:cz:nk-000k4z.

ÚISK – OBA T07

18

18

Historický exkurz č. 2 – VTEI

Informační činnost

a) základní

jednotka: informační zdroje jako celek

b) studijní

jednotka: jednotlivé informace

„Praktickou informační jednotkou je elementární sdělení, natolik zjednodušené (zestručněné, kondenzované) že obsahuje již jen údaje naprosto nezbytné k tomu, aby sdělení ještě podrželo svůj faktografický obsah.“

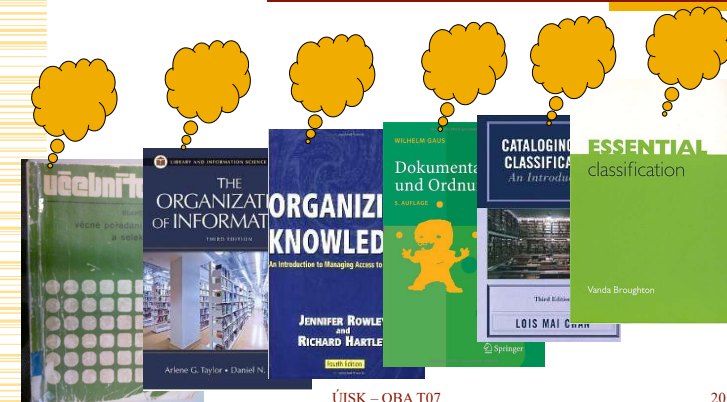
ÚISK – OBA T07

19

19

Zpátky do současnosti: Primární zdroje => znalostní graf

Připomínka z předmětu
Klasifikace a systémová
analýza

ÚISK – OBA T07

20

20

Výsledek obsahové analýzy pro lidi

Připomínka z předmětu
Klasifikace a systémová
analýza

Informační jednotky: výroky přirozeného jazyka

Přístup: lineární čtení

Shiyali Ramamrita Ranganathan je autorem díla Prolegomena to library classification (1967) a tvůrcem Dvojtečkové klasifikace, založené na principu faset. Na jeho myšlenky navazuje CRG (Classification Research Group), která byla ustavena v roce 1952 a věnovala se zkoumání fasetové analýzy. Henry Evelyn Bliss (1870–1955) je tvůrcem plně fasetové Bibliografické klasifikace. 2. revidované vydání Blissovy Bibliografické klasifikace (BC2) připravuje od roku 1970 Bliss Classification Association (BCA) z podnětu Jacka Millse, člena CRG.

ÚISK – OBA T07

21

21

Výsledek obsahové analýzy pro stroje

Připomínka z předmětu
Klasifikace a systémová
analýza

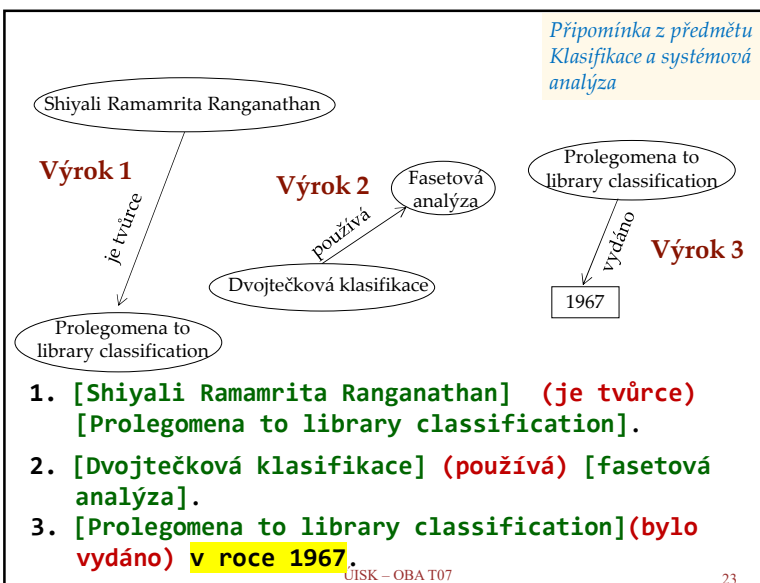
Informační jednotky:

[prvek] (vlastnost) hodnota = uplatnění systémové analýzy na obsah
[prvek] (vztah) [prvek]

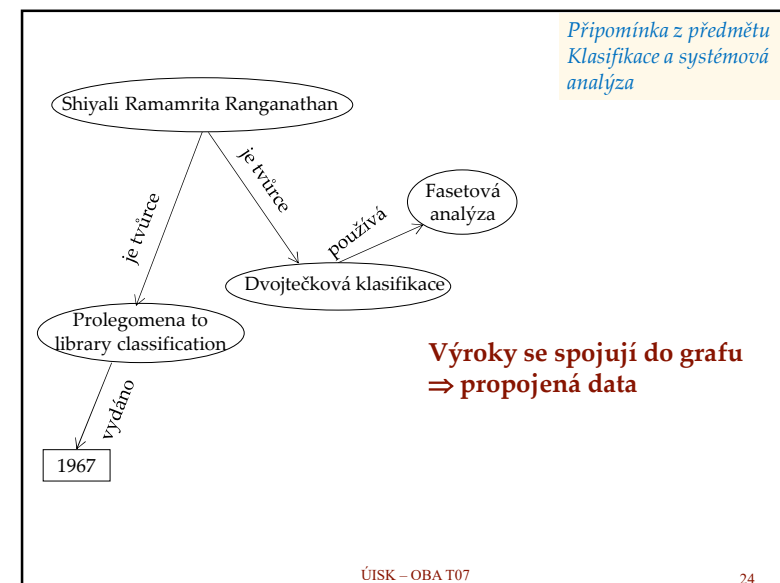
[Shiyali Ramamrita Ranganathan] je (autorem) díla [Prolegomena to library classification] (1967) a (tvůrcem) [Dvojtečkové klasifikace], (založené na) principu [faset]. Na jeho myšlenky (navazuje) [CRG (Classification Research Group)], která (byla) (ustavena) v roce 1952 a věnovala se (zkoumání) [fasetové analýzy]. [Henry Evelyn Bliss] (1870–1955) je (tvůrcem) plně fasetové [Bibliografické klasifikace (BC1)]. 2. revidované vydání Blissovy Bibliografické klasifikace ([BC2]) (připravuje) od roku 1970 [Bliss Classification Association (BCA)] (z podnětu) [Jacka Millse], (člena) [CRG].

22

22

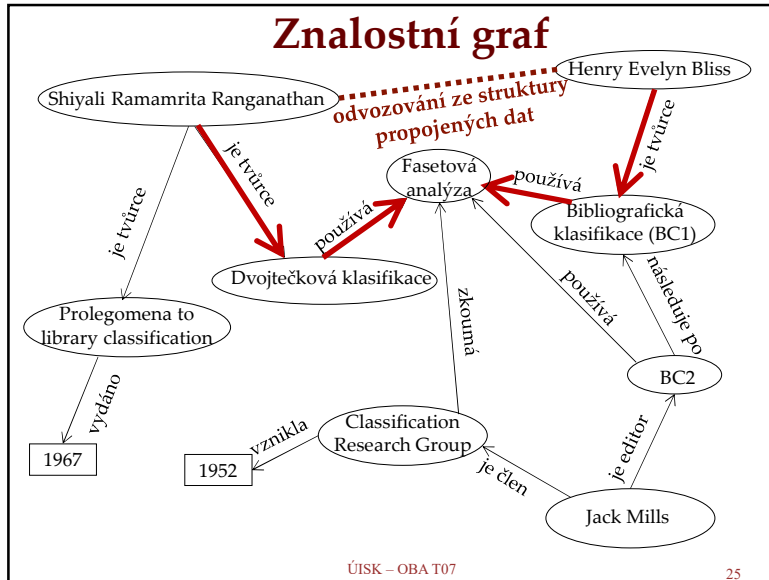

23

24

24

25

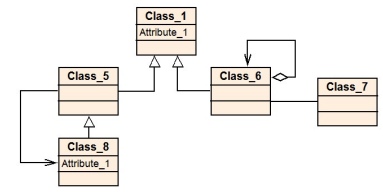
Podmínka použitelnosti propojených dat

Připomínka z předmětu Klasifikace a systémová analýza

Pojmové modely, tj. slovníky (SOZ) / **ontologie**, definující význam dat.

Pojmový model/ schéma = schéma vytvořené z pojmů komponenty:

pojmy reprezentující realitu a vztahy mezi nimi

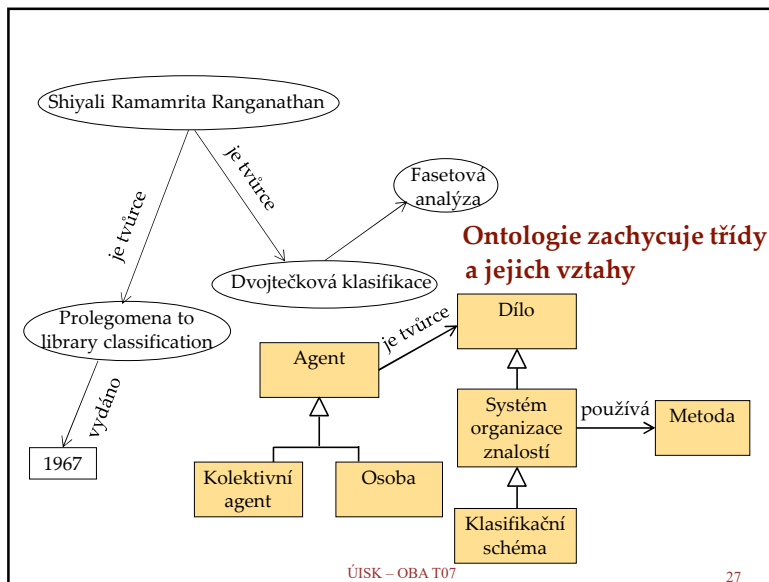
J znak

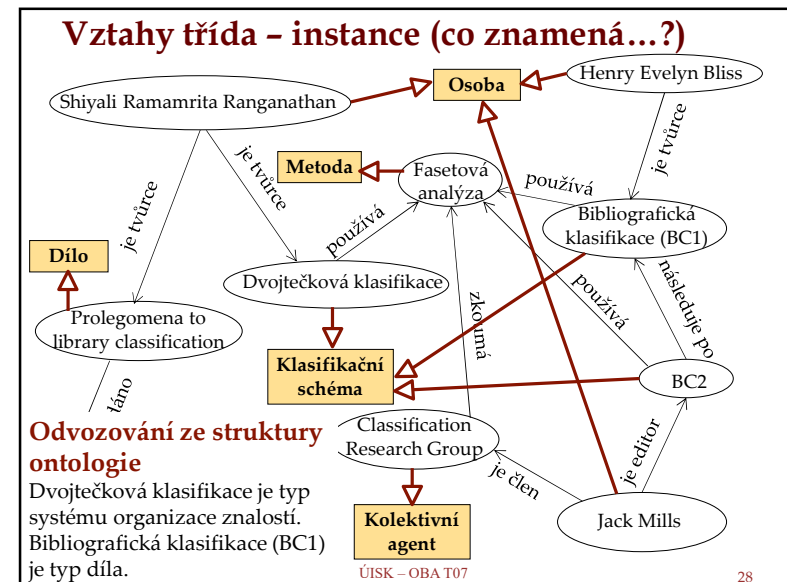
S pojem   **D** skutečnost

ÚISK – OBA T07 26

26

27

28

